

Sammanträdestid Torsdag 13.2.2025 kl. 19-21

Sammanträdesplats Teak, Akvaario

Närvarandedamöter Eliisa Panttila, Östermark ordförande
Bengt Berglund, Kristinestad viceordförande
Jukka Pitkäranta, Storå medlem
Jaakko Frösen, Kauhajoki ”
Jari Malm, Bötom ”
Ari Lehtonen, Kaskö ”
Michaela Esch, Närpes ” ,frånvarande
Karl, Gustav Svedjeback suppleant

Övriga närvarande

Anna-Kaisa Riskula avfallsombud, föredragande och
protokollförare
Ari Nurkkala VD Botnariosk Ab, sakkunning § 1
Joni Kempپی Etteplan Finland Oy, sakkunning § 1
Esa Nummela Etteplan Finland Oy, sakkunning § 1

Lagenlighet och Sammanträdet konstaterades vara lagenligt sammankallat och beslutfört.
beslutförhet

Ärenden § 1-4.

Protokolljusterare Till protokolljusterare valdes Jari Malm och Karl-Gustav Svedjeback.

Underskrift och
bestyrkande

Eliisa Panttila
ordförande
undertecknats elektroniskt

Anna-Kaisa Riskula
protokollförare
undertecknats elektroniskt

Protokolletsjustering

Protokollet har justerats och konstaterats överensstämma med mötet.

Jari Malm
undertecknats elektroniskt

Karl-Gustav Svedjeback
undertecknats elektroniskt

Protokollet har framlagts
till påseende

Östermark 18.2.2025

Översatt av:

Kirsi Kiviniemi, översättare

A-KR

Anna-Kaisa Riskula, avfallsombud

Katarina Kuusisto, översättare

Beslut om avfallstransportsystem

Dnr D/50/11.03.02.00/2025

Beredare/tilläggsuppgifter: avfallsombud Anna-Kaisa Riskula, tfn 040 641 8125
e-post: fornamn.efternamn@teuva.fi

AvfallsN § 2

Enligt 32 § i avfallslagen ska kommunen ordna hanteringen av följande slag av avfall som inte är farligt avfall:

- 1) avfall från hushåll och fritidsbostäder, inbegripet avfall från småskalig egen bygg- och rivningsverksamhet, dock inte avfall från sådana företags eller sammanslutningars verksamhetsenheter som producerar social- och hälsovårdstjänster eller avfall från fängelser, försvarsmaktens inkvarteringskaserner, förläggningar eller annat motsvarande institutionsboende
- 2) kommunalt avfall från kommunens förvaltning och servicefunktioner
- 3) sådant kommunalt avfall från affärslokaler som innehavaren av affärslokalen och fastighetsinnehavaren har kommit överens om att samla in på fastigheten tillsammans med avfall enligt i 1 och 2 punkten
- 4) annat kommunalt avfall som samlas in tillsammans med avfall enligt 1–3 punkten inom ramen för ett områdesvist sopsugsystem eller något annat motsvarande insamlingssystem.

Kommunen ska dessutom ordna:

- 1) avfallshanteringen av sådant slam från slamavskiljare och slutna tankar som uppkommer i verksamhet som avses i 1 mom. 1–3 punkten
- 2) mottagning och behandling av farligt avfall från hushåll och fritidsbostäder som omfattas av kommunens ansvar enligt 1 mom. 1 punkten
- 3) mottagning och behandling av farligt avfall från jord- och skogsbruket, om det inte är fråga om oskäliga avfallsmängder.

Enligt 35 § i avfallslagen ska kommunen se till att transporten av avfall som den ansvarar för ordnas från en mottagningsplats som fastighetsinnehavaren ordnat till ändamålsenlig behandling (fastighetsvis avfallstransport).

Avfallstransport är en offentlig nödvändighetstjänst som ska fungera under alla förhållanden, vid alla tidpunkter och på alla områden. Som huvudregel enligt avfallslagen ska kommunen ordna och konkurrensutsätta avfallstransporten (AvfallsL 36 §). Lagen ger dock möjligheten att fastighetsinnehavaren ordnar avfallstransporten (tidigare avfallstransport enligt avtal), om villkoren i lagen uppfylls (Avfallslagen 37 §).

Enligt 37 § i avfallslagen kan kommunen besluta att fastighetsvis transport ordnas i kommunen eller en del av den så att fastighetsinnehavaren avtalar om den med en avfallstransportör om:

- 1) fastighetsvis avfallstransport ska oavsett metod ordnas så att avfallstransporttjänster tillhandahålls allomfattande och tillförlitligt samt på skäliga och icke-diskriminerande villkor

2) avfallstransporten främjar avfallshanteringens allmänna funktion i kommunen, stöder den regionala utvecklingen av avfallshantering i regionen och inte medför fara eller skada för hälsan eller miljön

3) beslutets verkningar sammantaget bedöms vara positiva, särskilt med beaktande av konsekvenserna för hushållen och för företagens och myndigheternas verksamhet.

Kommunens avfallshanteringsmyndighet ska fatta beslut om transportsystemet efter att ha hört de berörda kommunerna och alla som avsevärt berörs av beslutet. Beslutsfattandet är myndighetsverksamhet och avfallshanteringsmyndigheten avgör saken självständigt. Kommunernas, avfallsverkens och andra berördas utlåtanden binder inte avfallshanteringsmyndigheten, men denna ska beakta det sakinnehåll i utlåtandena som bygger på lag när den överväger beslutet.

Enligt 37 § i avfallslagen ska kommunen följa och övervaka att avfallstransporten som ordnas av fastighetsinnehavaren uppfyller alla förutsättningar i lagen och vid behov behandla frågan om avfallstransport på nytt.

Nuvarande beslut

Sydösterbottens avfallsnämnd har fattat beslut om transportsystem 24.10.2012 (§ 12). I beslutet har antecknats att beslutet inte gäller transport av slam från slamavskiljare. Beslutet har vunnit laga kraft. Inom verksamhetsområdet ordnas transporten av brännbart avfall av fastighetsinnehavaren. Inget beslut har fattats gällande slam från slamavskiljare och slutna tankar, och således ordnas avfallstransporten i området i praktiken av fastighetsinnehavaren.

Uppmaning att följa 149 § i avfallslagen

NTM-centralen har 5.4.2024 gett Sydösterbottens avfallsnämnd en uppmaning att följa 149 § i avfallslagen. Avfallslagen 646/2011 § 149: "En kommun där ordnad avfallstransport som avses i 1993 års avfallslag vid ikraftträdandet av denna lag ordnas som avfallstransport enligt avtal ska se på vilka möjligheter det finns att ordna avfallstransport enligt villkoren i 37 § 1 mom. i denna lag för avfallstransport som ordnas av fastighetsinnehavaren och fatta beslut i saken inom ett år från det att lagen trädde i kraft." Enligt uppgifter som erhållits av närings-, trafik- och miljöcentralens i Södra Österbotten (NTM-centralen) har Sydösterbottens avfallsnämnd inte fattat beslut om transportsystem för slam som uppkommer vid boende i enlighet med ifrågasvarande övergångsstadgande senast 1.5.2013.

NTM-centralen i Södra Österbotten uppmanar Sydösterbottens avfallsnämnd att omedelbart inleda en granskning i enlighet med 149 § i avfallslagen om förutsättningarna för avfallstransportsystemet för slam uppfylls inom verksamhetsområdet och fatta ett överklagbart beslut i ärendet. Eftersom avfallstransporten i enlighet med avfallslagen (§ 37 mom. 1 punkt 2) ska främja avfallshanteringens allmänna funktion, anser NTM-centralen att det är viktigt att granska avfallshanteringens funktion

som helhet också då det gäller transportsystemet för blandat kommunalt avfall.

Arbetsgruppen

Avfallsnämnden beslöt vid sitt sammanträde 2.5.2024 tillsätta en arbetsgrupp som fick i uppdrag att utreda om förutsättningarna för avfallstransportsystemet uppfylls inom området. Arbetsgruppen hade möjlighet att anlita en konsult för att utarbeta utredningen. Arbetsgruppen beslöt på sitt sammanträde 11.6.2024 anlita en utomstående konsult för utredningen. Arbetsgruppen befullmäktigade Botniarosk att konkurrensutsätta utredningen. Utredningen köptes av Etteplan Finland Ab. Utredningen färdigställdes 20.1.2025. Utredningen ingår som bilaga till den föregående paragrafen.

Utredning om avfallshanteringen i området

Som sammandrag av utredningen har bedömts huruvida förutsättningarna för avfallstransport som fastighetsinnehavaren ordnar uppfylls i enlighet med avfallslagen 37 §:

Slam från slamavskiljare och slutna tankar

Uppfyllandet av förutsättningarna för fastighetsvis avfallstransport utvärderades utgående från utvärderingskriterierna i 35 och 37 § avfallslagen.

Det var inte möjligt att entydigt utvärdera förutsättningen för täckande och pålitlig tillgång till transporttjänster eftersom den förverkligade anslutningsgraden var låg. Å andra sidan konstaterades att förutsättningen för tillgången till avfallstransporttjänster på skäliga och icke-diskriminerande villkor uppfylls.

I utredningen konstaterades att förutsättningen för att följa av kommunens avfallshanteringsföreskrifter och leveransen av avfallet till den mottagnings- och behandlingsplats som kommunen bestämt inte uppfylls eftersom utredningen har visat på flera brister i anslutning till transporternas täckning, informationsöverföringen till myndigheten, tömningsintervallerna för slam från slamavskiljare och transporten av avfall till en mottagningsplats som anvisats av kommunen.

Det är oklart om verksamheten uppfyller förutsättningarna för avfallshanteringens allmänna funktion och utvecklandet av den regionala avfallshanteringen samt utvärderingen av konsekvenserna för hälsan och miljö, och kriteriet borde definieras noggrannare. Insamlingen som ordnas av fastighetsinnehavaren konstaterades inte i sig förorsaka något märkbart hot för hälsan eller miljön, men det stora antalet fastigheter utanför det kommunala avfallshanteringssystemet kan förorsaka risker för miljön och hälsan eftersom man inte vet hurdant transport- och behandlingssystem de har. Dessa risker kunde minimeras på ett bättre sätt om kommunen skulle ordna insamlingen.

Insamlingen som nu ordnas av fastighetsinnehavaren konstaterades ha både positiva och negativa konsekvenser med tanke på hushållens ställning och företagets verksamhet. Med tanke på myndighetens verksamhet ansågs inte insamlingen som ordnas av fastighetsinnehavaren ha någon positiv helhetsverkan. Myndighetsarbetet anses till många delar bli mer effektivt om man använder ett transportsystem som konkurrensutsätts av kommunen.

Brännbart avfall

Uppfyllandet av förutsättningarna för fastighetsvis avfallstransport utvärderades utgående från de utvärderingskriterier som ingår i 35 och 37 § i avfallslagen.

Villkoren om täckande och pålitlig tillgång till transporttjänster kan inte anses uppfyllas helt. Detta beror på att andelen icke-anslutna fastigheter är stor inom verksamhetsområdet och att det finns utmaningar med tanke på tillgången till service särskilt på mera avlägsna områden och tömningsintervallen. Det kan också vara svårt eller omöjligt att byta transportföretag om insamlingsområdena har delats upp mellan transportföretagen. Tömningarna och transportererna bedöms dock överlag fungera bra på de fastigheter som har tillgång till service enligt tömningsintervaller som följer avfallshanteringsföreskrifterna. Då det gäller prissättningen av transportservicen konstaterades inga större skillnader inom verksamhetsområdet, och kundpriserna är inte heller särskilt höga jämfört med den nationella nivån. Villkoren som gäller skälighet och icke-diskriminerande behandling kan också anses uppfyllas då det gäller prissättningen.

Konstaterades att förutsättningen om att kommunens avfallshanteringsföreskrifter följs och att avfallet levereras till den mottagnings- och behandlingsplats som kommunen fastställt inte uppfylls till alla delar. Det finns brister särskilt då det gäller anslutning till fastighetsvis insamling och att följa tömningsintervaller i enlighet med föreskrifterna. Dessutom bedöms det vara ganska vanligt att kunder behandlar brännbart på egen hand. Det finns misstankar om att en del av det brännbara avfallet som omfattas av kommunens ansvar inte går till mottagnings- och behandlingsplatsen, och dessutom har man upptäckt brister i lasternas kvalitet. Även varierande avfallsmängder och ändringarna i dem indikerar att lasterna från verksamhetsområdet styrs till någon annan mottagningsplats än den som kommunen anvisat. Till denna del är det oklart om förutsättningarna uppfylls och detta skulle kräva noggrannare utredningar.

Det är oklart om verksamheten uppfyller förutsättningarna för avfallshanteringen allmänna funktion och utvecklandet av den regionala avfallshanteringen samt utvärderingen av konsekvenserna för hälsan och miljö, och kriterierna borde definieras noggrannare. Ett system med dubbla transporter då fastighetsinnehavaren ordnar transporten av det brännbara avfallet och kommunen ordnar transporten av de övriga avfallsfraktionerna kan inte anses främja avfallshanteringen funktion eller regionala

utveckling. Med tanke på utvecklingen av den regionala avfallshanteringen skulle transporten av brännbart avfall som ordnas av kommunen ge många fördelar jämfört med att transporten ordnas av fastighetsinnehavaren. De nuvarande avfallstransporterna anses inte i sig förorsaka betydande skada för hälsa och/eller miljön. Indirekt förorsakas dock skador av att icke-anslutna fastigheter sköter behandlingen på egen hand och på grund av nedskräpningsfallen samt eventuellt då avfallet inte hanteras i enlighet med det kommunala avfallshanteringsystemet. Annat avfall som hamnar bland brännbart avfall som omfattas av kommunens ansvar ökar miljöriskerna i avfallets fortsatta behandling. Dessutom kan omlastning av avfall öka mängden luktolägenheter och skadedjur om förvaringstiden förlängs. Det har förekommit felaktig verksamhet som förorsakar skador för miljön men det finns ingen kvantitativ bedömning av skadornas omfattning. Med tanke på hanteringen av skador på miljön skulle transporten av brännbart avfall som ordnas av kommunen minska riskerna jämfört med att transporten ordnas av fastighetsinnehavaren.

Insamlingen som för närvarande ordnas av fastighetsinnehavaren konstaterades ha både positiva och negativa konsekvenser med tanke på hushållens ställning och företagets verksamhet. Då kommunen ordnar transporter för hushållen kan man se positiva förändringar i hushållens ställning på verksamhetsområdesnivå, men förändringen som sker i kundpriserna kan inte utvärderas utan en noggrannare utredning utgående från den regionala modellen. Efter att avfallstransporterna överfördes till kommunens ansvar har man kunnat se en höjning av tömningspriserna för återvinnbart avfall. Avskaffande av dubbla system skulle möjliggöra en optimering av alla transporter vilket torde avspeglas på transportpriserna för brännbart avfall. Detta kunde inverka både positivt och negativt på transportföretagen särskilt beroende på hur de klarar sig i konkurrensutsättningen av entreprenaderna. Myndighetsarbetet kunde till många delar bli effektivare om man skulle tillämpa systemet med transporter som konkurrensutsätts av kommunen.

Utgående från utredningen och de iakttagelser som gjorts rekommenderas att man övergår till kommunalt anordnad avfallstransport.

Kommunalt anordnad transport anses medföra många fördelar och möjligheter som är svåra att uppnå med transport som ordnas av fastighetsinnehavaren. Detta gäller särskilt följande:

- Säkerställa att avfallshanteringsföreskrifterna följs och övervakningen effektivteras.
- Identifiera fastigheter som inte är anslutna till kommunens avfallshanteringsystem och ingripa i missförhållanden.
- Insamlingen av avfall blir mer täckande och man följer noggrannare tömningsintervallerna vilket också ökar antalet helhetsprestationer vilket i sin tur har en sysselsättande effekt.
- Effektivare samarbete och kommunikation med myndigheterna.
- Insamlingen planeras som en helhet med tanke på konkurrensutsättningen av transporter. Då kan man även beakta synergieffekterna med insamlingen av andra avfallsfraktioner, till exempel insamling av brännbart avfall enligt samma rutter som bioavfallet med bilar med två insamlingsfack.

- Med hjälp av logistisk planering och optimering inom hela verksamhetsområdet kan transporterna effektiveras och utsläppen minskas.
- Alla fastigheter ansluts till systemet för brännbart avfall endera så att de är hör till fastighetsvis insamling eller har gemensamma avfallspunkter.
- Systemet som bygger på källsortering kan dimensioneras, byggas ut och dess behandlingskapacitet kan reserveras enligt planerna.
- Servicens kvalitet övervakas på klientens vägnar inom ramen för entreprenadavtalen och entreprenören kan belönas för bra prestationer med allmänt använda s.k. bonussystem.
- Bland annat blir det möjligt eller lättare att centralisera kundservicen, utveckla källsorteringen överlag samt pilotera och ta i bruk incitamentsmodeller och nya insamlingsmetoder. I s.k. dubbla transportsystem är det mera utmanande att utveckla dessa saker. Det dubbla systemet har uppkommit i och med att insamlingen av det brännbara avfallet har blivit kvar hos fastighetsinnehavaren då kommunerna började ha hand om transporten av bio- och förpackningsavfallet efter lagändringen.
- Positivt med tanke på hushållen: säker tillgång till service, förmånligare transportpriser, säkerställande av jämlik behandling och centraliserad avfallsrådgivning samt kundtjänst (s.k. principen med en lucka).
- Positivt med tanke på företagen: om upphandlingen genomförs på ett bra sätt kan det ge små företag möjligheten att bygga ut sin verksamhet och nya företag möjligheten att inleda verksamhet. Tillräckligt långa avtalsperioder ger företagen trygghet och stabilitet att till exempel göra investeringar i utrustning.
- Positivt med tanke på myndighetsverksamheten: Verksamheten effektiveras. Nödvändig uppföljning, övervakning och ingripande i missförhållanden sker delvis redan i samband med avfallsanläggningens operativa verksamhet.

Det finns också fördelar med avfallstransport som ordnas av fastighetsinnehavaren, men med tanke på avfallslagets kriterier bedöms att transport som ordnas av kommunen på ett bättre sätt möjliggör uppfyllandet av förutsättningarna för avfallshanteringen då alla aspekter tas i beaktande.

Om avfallsnämnden beslutar övergå till kommunalt anordnad avfallstransport i stället för avfallstransport som fastighetsinnehavaren ordnar, ska det i beslutet fastställas när den avfallstransport som fastighetsinnehavaren ordnar upphör, vilket får vara tidigast tre år efter det att beslutet fattades. Kommunen kan dock besluta om en tidigare tidpunkt för upphörande på ett område där det inte finns avfallstransporttjänster eller där tillgången till avfallstransporttjänster ha försämrats avsevärt och detta kan leda till nedskräpning eller skada eller fara för hälsan eller miljön.

NTM-centralens begäran om utredning

Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Österbotten har 4.2.2025 skickat en begäran om utredning om avfallstransportsystem som omfattas av kommunen.

Avfallsombudet

Förslag: Avfallsnämnden

1. framlägger utredningen och informationen om ärendet gällande beslutet om transportsystem offentligt i alla kommuner och lokaltidningar inom sitt verksamhetsområde. Utredningen framläggs offentligt under tiden 19.2–21.3.2025. Nämnden ger för kommuninvånarna och alla som avsevärt berörs av beslutet tillfälle att framföra sina åsikter i ärendet. Dessutom ger nämnden kommunerna, kommunernas miljövårdmyndigheter, NTM-centralen i Södra Österbotten, Oy Botniasrosk Ab och avfallstransportföretagen i området möjlighet att ge utlåtande i ärendet. De som ger utlåtande och framför åsikter uppmanas särskilt att ta ställning till huruvida de anser att förutsättningarna i 37 § i avfallslagen uppfylls. Åsikterna och utlåtandena ska ges till avfallsnämnden senast 21.3.2025.
2. fattar efter tiden för offentligt framläggande beslut om transportsystemet för slam från slutna tankar och sedimenteringsbrunnar.
3. tar upp avfallstransportsystemet för brännbart avfall till ny behandling i enlighet med 37 § i avfallslagen.

Avfallsnämnden

Beslut: Förslaget godkändes.

Anvisningar för begäran om omprövning och besväransvisning

Besvärstförbud

Vad förbudet grundar sig på	<p>Eftersom nedan nämnda beslut endast gäller beredning eller verkställighet, kan enligt kommunallagen 136 § omprövning inte begäras eller kommunalbesvär anföras i fråga om följande beslut.</p> <p>Paragrafer: 1-4</p> <p>Besvär kan inte anföras i fråga om nedan nämnda beslut, eftersom en skriftlig begäran om omprövning enligt 134 § 1 mom. kommunallagen kan framställas i fråga om följande beslut:</p> <p>Paragrafer:</p> <p>Enligt 5 § 1 mom. förvaltningsprocesslagen/annan lagstiftning kan besvär inte anföras över nedan nämnda beslut.</p> <p>Paragrafer och grunden för besvärstförbudet:</p>
------------------------------------	--

Anvisningar för begäran om omprövning

Myndighet till vilken begäran om omprövning kan framställas samt tid för yrkande av rättelse	<p>Den som är missnöjd med nedan nämnda beslut får skriftligen begära omprövning av beslutet.</p> <p>Myndighet av vilken omprövning begärs, myndighetens adress och postadress: Sydösterbottens avfallsnämnd Östermark kommun PB 25, Rasintie 1 A 64701 Östermark e-post: jatelautakunta@teuva.fi</p> <p>Paragrafer:</p> <p>Begäran om omprövning ska framställas inom 14 dagar från delfåendet av beslutet.</p> <p>Av begäran om omprövning skall framgå begäran och vad den grundar sig på. Begäran om omprövning skall undertecknas av den som framställer den.</p>
---	--